

EL DARRER EXPERIMENT D'ALFRED GINER-SOROLLA (1919-2005)

Mercè Piqueras

El proppassat 8 de febrer va morir Alfred Giner-Sorolla, científic i poeta vinarossenc, defensor indefallent de la llengua i la cultura catalanes. Va ser conegut principalment pel seu treball de recerca oncològica, en la cerca de fàrmacs contra el càncer i en l'estudi de la relació de diferents factors ambientals en la gensi d'aquesta malaltia. Cal destacar la seva tasca de divulgació, mitjançant conferències i articles, sobre les causes, tractament farmacològic i prevenció del càncer. Ell proposava la terapèutica positiva, que prevé l'aparició de la malaltia, a diferència de la terapèutica negativa, que actua reparant el dany ja causat.

No se'm va acudir mai preguntar a Giner-Sorolla si se sentia més científic que poeta; potser perquè no calia fer aquesta pregunta. Tot i que per seguir el camí de la recerca calgui tenir unes determinades aptituds, un científic es forma. De poeta, en canvi, se n'ha de venir de mena, malgrat que no tots els poetes manifestin el seu art de la mateixa manera i que n'hi hagi que potser ni tan sols arribin a escriure mai un poema. Per sort, Giner-Sorolla no era d'aquests últims i ha deixat alguns llibres de versos.

I això és gràcies a un altre poeta valencià, Joan Fuster, que va encoratjar-lo a publicar els poemes d'adolescència i altres que havia escrit després. El 1972 va veure la llum el primer llibre de poesia de Giner-Sorolla *Dol duen les flames i Al-legòriques*. Era un recull de poemes de dues èpoques diferents. Els primers, escrits entre 1937 i 1941, són les impressions d'un adolescent davant d'una guerra "incivil" (com ell es referia sempre a aquell conflicte bèl·lic) en què l'amor pren descans, "mentre les Fúries mai no s'aturen les mans".

A la biblioteca de la Universitat Complutense de Madrid es guarda la tesi doctoral que Giner-Sorolla

va llegir el 26 de juny de 1954, una obra de 180 folis escrita a màquina amb el títol *Contribución al estudio de la tecnología químico-farmacéutica de la tiosemicarbazona del p-acetilaminobenzaldehido (Tioacetazona)*. Dirigit pel professor Del Pozo Ojeda, catedràtic de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, va triar per a la seva tesi l'estudi de l'obtenció de la tioacetazona, un fàrmac per combatre la tuberculosi; és un medicament que avui dia continua emprant-se en països en vies de desenvolupament per lluitar contra la forma clàssica de la malaltia (la que no presenta resistència als antibiòtics), encara que

malauradament el seu ús no està recomanat per tractar pacients afectats també de sida, com és el cas de la majoria de persones tuberculoses en aquells països. Posteriorment va anar als Estats Units i el 1958 va doctorar-se en bioquímica a la Universitat de Cornell, a l'estat de Nova York. A la biblioteca d'aquella universitat es conserva la seva tesi, de 134 pàgines, que duu el títol *Studies of New Purines and Pyrimidines*. Posteriorment va treballar a l'Institut de Recerca Oncològica Sloan-Kettering, en la ciutat de Nova York, on actualment Joan Massagué dirigeix el programa de genètica i

biologia del càncer. També va fer una estada de dos anys (1960-1962) a Anglaterra, a la Universitat de Cambridge, i va acabar la seva carrera professional com a investigador de la secció d'immunofarmacologia de la Universitat de South Florida, a Tampa, on va ser també professor.

Quan Giner-Sorolla, a Cornell, s'iniciava en l'estudi del tractament químic dels tumors, Joan Oró preparava la seva tesi doctoral en una altra universitat nord-americana: el Baylor College of Medicine, de Houston (Texas). Tot i que ambdós investigadors van treballar en camps de recerca aparentment oposats (Oró,

**«GINER-SOROLLA I JOAN ORÓ
VAN TREBALLAR EN CAMPS
DE RECERCA APARENTMENT
OPOSATS (ORÓ, EN L'ORIGEN
DE LA VIDA; GINER-SOROLLA,
EN UNA DE LES PRINCIPALS
CAUSES DE MORT DEL SEGLE
XX), ANYS MÉS TARD VAN
ENLLAÇAR AMB DÓS ESTUDIS
I VAN PUBLICAR ALGUN
ARTICLE CONJUNTAMENT»**

© Anxii El Temps

«ALFRED GINER-SOROLLA VA RETIRAR-SE OFICIALMENT DE LA RECERCA EN LA DÈCADA DE 1990, I VA INSTAL·LAR-SE DEFINITIVAMENT A VINARÒS, A LA SEVA TERRA, “FILLA DE LA VALENCIANA IRTA I L’ALT MONTSIÀ CATALÀ”»

en l’origen de la vida; Giner-Sorolla, en una de les principals causes de mort del segle XX), anys més tard van enllaçar ambdós estudis i van publicar algun article conjuntament. Oro va aconseguir la primera síntesi d’un component dels àcids nucleics –l’adenina, que és una base nitrogenada de les anomenades purines i un component essencial de la molècula de DNA– i Giner-Sorolla va estudiar la funció de les purines en relació al càncer. Hi ha compostos derivats de purines que causen mutacions i poden ser, per tant, carcinogènics. N’hi ha d’altres, però, que poden actuar com a immunomoduladors, provocant una resposta immunitària diferent, segons les circumstàncies. Així, es pot potenciar o suprimir la resposta immunitària o, fins i tot, induir la tolerància immunitària. Giner-Sorolla afirmava que la cèl·lula cancerosa prové d’un error en el procés evolutiu que origina una “cèl·lula immortal” –citava Duran Reynals–, amb capacitat de créixer i propagar-se indefinidament en medis de cultiu, a diferència de les cèl·lules normals, que degeneren i moren en un temps relativament breu. Els últims anys de la seva carrera professional el seu equip de recerca va estar sintetitzant i assajant nous compostos del grup de les purines per estudiar-ne el possible paper restaurador de la immunitat en malalts de sida.

Alfred Giner-Sorolla va retirar-se oficialment de la recerca en la dècada de 1990, i va instal·lar-se definitivament a Vinaròs, a la seva terra, “filla de la valenciana Irta i l’alt Montsià català”, a la casa familiar de la plaça de Sant Antoni, a quatre passes del mar, que ell tant s’estimava. Un científic, però, mai no deixa de fer recerca, encara que ja no estigui en un laboratori convencional. El laboratori en què ell va investigar els darrers anys era el laboratori de la vida. És cert que no podia aplicar-hi el mètode científic i la majoria dels experiments que ha vist aquests anys són irrepetibles, però la ciència també avança per observació i ell era un gran observador de la realitat. En el seu llibre d’assaig *L’ombra i els somnis* (1993), escrivia: “Una certa curiositat es barreja amb l’angoixa i l’aprensíó, la paüra del perir. Per al filòsof i l’home de ciència constitueix [...] una necessitat i un anhel d’explicació que tan sols es pot esbrinar amb l’acte mateix. És l’últim experiment que efectua l’home de ciència que s’ha passat la vida fent-ne molts d’altres.” Fa uns mesos, Giner-Sorolla va fer el seu darrer experiment. Malauradament mai no ens en podrà explicar ni discutir els resultats. ☺

Mercè Piquer. Societat Catalana de Biologia (Barcelona).